

Educació posposa l'aprovació d'un nou decret de concerts imprescindible per combatre la segregació escolar

- L'actual decret de concerts, que aquesta setmana fa 30 anys de la seva aprovació, ha quedat obsolet i impedeix el desplegament d'algunes mesures contra la segregació escolar com la planificació ajustada de l'oferta educativa, que genera sobreoferta al conjunt de la xarxa escolar.
- L'ambigüitat de la regulació dels concerts pel que fa a les responsabilitats en l'aplicació de mesures genera molta disparitat en el sector concertat i perjudica els centres més responsables. El 53% dels centres concertats té una composició equilibrada amb el seu entorn, i el 44% ha reduït la ràtio per evitar la sobreoferta de places tant com ho va fer l'escola pública, tot i no tenir-ne obligació. Alhora, però, són precisament els centres concertats amb menys alumnat estranger els que han participat menys en l'aplicació d'aquesta mesura.
- L'escola pública no podrà assumir tot el pes de les mesures de reducció de l'oferta que seran inevitables en els pròxims cursos a causa de la davallada demogràfica. Si no s'avança cap a una planificació integrada i amb les mateixes responsabilitats dels centres públics i concertats, l'ajust de places per fer front a la segregació suposarà una reducció de l'oferta pública.
- L'endarreriment en l'aprovació del decret de concerts va impedir planificar l'oferta de places sota els mateixos criteris que el sector públic la darrera preinscripció. 2 de cada 10 places al sector concertat van quedar vacants la passada preinscripció, fet que va provocar sobreoferta al conjunt de la xarxa escolar i disfuncions en la distribució de l'alumnat.
- El sector concertat escolaritza només un 11% d'alumnat estranger, la meitat que la xarxa pública. Aquests desequilibris de composició social són presents a tots els municipis de Catalunya que tenen escoles concertades i públiques.
- La reserva de places per a alumnat vulnerable ha estat menys efectiva al sector concertat. L'escola concertada va començar P3 aquest curs 2022/2023 amb només un 10% d'alumnat identificat com a vulnerable socioeconòmicament, mentre que a la xarxa pública aquesta taxa és del 21%. 1 de cada 4 places per alumnat vulnerable van quedar vacants al sector concertat.

- Cal que el Departament d'Educació resolgui les subvencions per a l'alumnat NESE a l'inici de curs. Actualment, aquestes dotacions arriben molt avançat l'any i es generen greus dificultats econòmiques pels centres concertats amb nivells elevats de complexitat. Aquests 64 centres dels 730 complexos de Catalunya pateixen infrafinançament i retards en el cobrament. I és necessari que les dotacions per NESE es facin extensives a la resta de nivells, més enllà de P3 i 1r d'ESO.
- L'actual model de finançament penalitza precisament aquells centres concertats més complexos. Cal avançar urgentment cap a un sistema de finançament per fórmula que garanteixi la gratuïtat de l'educació a tots els centres finançats amb fons públics i que assigni els recursos segons complexitat social i educativa. Aquest sistema ha d'eliminar el copagament de les famílies a tots els centres del servei educatiu de Catalunya.
- L'elaboració d'un nou decret de concerts es va iniciar el 2019, en un context de consens a favor de lluitar contra la segregació escolar. Hi ha el risc de perdre l'oportunitat de dotar-nos d'una eina clau per desplegar el Pacte contra la Segregació Escolar. Acabar la legislatura actual sense un nou decret intensificarà les diferències de composició entre xarxes i dins del sector concertat.

La regulació del sector concertat és un element central a l'hora d'abordar les desigualtats en la distribució de l'alumnat, i és encara un repte pendent. **El decret de concerts, vigent des de fa 30 anys i molt anterior a la Llei d'Educació (2009), avala una aplicació parcial i desigual de part de les mesures previstes en el Pacte contra la Segregació escolar per part dels centres educatius concertats.** Aquest marc regulador ambigu i obsolet afavoreix que hi hagi desigualtats importants entre xarxes de titularitat i dins del sector concertat.

Catalunya, pionera en el desplegament de mesures per combatre la segregació escolar, no podrà avançar en la desegregació mentre el Departament d'Educació no pugui aplicar polítiques d'equitat al conjunt de centres finançats amb fons públics. Per això, **l'actual decret de concerts de l'any 1993 suposa un fre que dificulta avançar en la reducció de la segregació escolar, un propòsit que compta amb un ampli consens social, polític i institucional.**

La urgència per l'homologació de la corresponsabilitat entre xarxes de titularitat va encapçalar l'agenda del Departament d'Educació fa quatre anys, quan va iniciar la tramitació d'un esborrany de decret de concerts. Aquest text havia de desenvolupar normativament els principis de coeducació i corresponsabilització a tots els centres del Servei d'Educació de Catalunya, presents a la Llei d'Educació i refermats pel Pacte contra la Segregació Escolar. **No obstant això, els tràmits per l'aprovació del nou reglament porten congelats des de 2020.**

La recerca internacional demostra que els models de provisió mixta, com el català, tendeixen a augmentar les desigualtats i la segregació escolar, i és per això que requereixen una regulació clara i eficaç per reduir-les o compensar-les. L'esborrany del decret de concerts pendent d'aprovació permet avançar en aquesta direcció en aspectes especialment claus com l'obligació d'escolaritzar alumnat vulnerable, el control sobre el cobrament de quotes i la planificació de l'oferta conjuntament amb la xarxa pública i amb les mateixes obligacions.

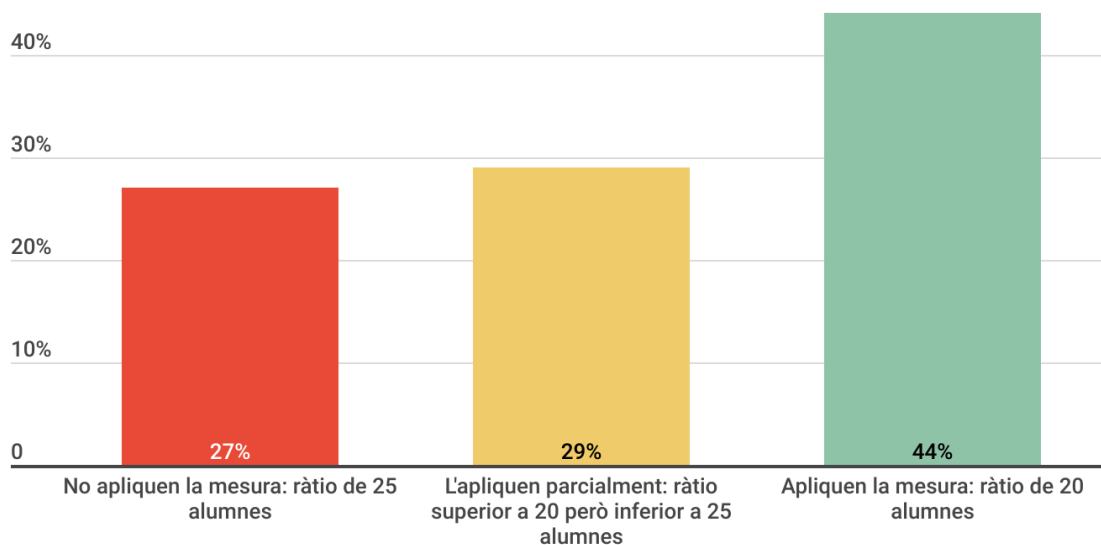
Tot i que el nou decret de concerts va començar a tramitar-se ja en la passada legislatura, l'esborrany no ha prosperat des del 2020. L'aprovació del decret de concerts estava prevista pel segon trimestre del 2019 al Pla Normatiu 2019-2020, però aquesta fita no es va assolir. Al següent Pla Normatiu de la Generalitat 2021-2023 hi havia el compromís d'aprovar el decret de concerts abans del juny de 2023. No obstant això, la seva tramitació va patir un nou endarreriment aquest estiu, quan en una revisió del Pla Normatiu es va eliminar la previsió d'aprovar l'esborrany abans del mes de juny.

1. Només el 44% dels centres concertats van ajustar les ràtios com la resta d'escoles dels seus municipis. El compliment de les mesures bàsiques per combatre la segregació escolar és encara opcional per als centres concertats.

La xarxa concertada està fragmentada pel que fa a la corresponsabilitat en el desplegament de mesures contra la segregació escolar. **El 44% de les escoles concertades va aplicar una reducció de ràtio a 20 alumnes per grup a P3¹ la passada preinscripció, tal com va fer l'escola pública, tot i no tenir-ne obligació normativa. L'altre 66% dels centres concertats no va adoptar la mesura exigida pel Departament d'Educació o ho va fer de manera parcial, amb ràtios superiors a 20.** La implementació voluntària de la reducció al sector concertat va dificultar la limitació de la sobreoferta de places, perjudicial per a la segregació escolar, i va evidenciar les diferències dins del sector concertat.

Figura 1. Taxa d'escoles concertades que van aplicar la reducció de ràtios a 20 alumnes per grup a P3, ho van fer de manera parcial o van rebutjar la mesura.

Escoles concertades en funció de la reducció de ràtio a P3. Preinscripció curs 2022-2023, municipis de més de 10.000 habitants.



Download data

Font: Departament d'Educació



Font: Departament d'Educació. Dades de la preinscripció 2022/2023 referents a P3 als municipis de més de 10.000 habitants.

¹ 20 alumnes per grup o en els casos puntuals que la planificació general fos de més de 20. Municipis de més de 10.000 habitants.

En els últims deu anys, Catalunya ha passat d'un context de demanda creixent als nivells inicials, a un de caiguda demogràfica, pel que les necessitats d'escolarització han canviat. Aquesta tendència **deixa cada vegada més places vacants a la preinscripció, que s'acumulen principalment als centres més complexos. És per això que, per evitar la infrademanda als centres més vulnerables i la seva complexificació, cal retallar l'oferta al conjunt de centres educatius amb baixades de ràtio, i eliminar aquells grups excedents als centres amb moltes línies que no s'omplen a la preinscripció.**

La preinscripció 22/23, el Departament d'Educació va impulsar la reducció de ràtio general a P3 per respondre a aquesta caiguda de la demanda i a l'excés de places vacants que se'n deriva. La baixada és necessària tant com per un aprofitament eficient dels recursos, com per ajustar l'oferta i lluitar contra la segregació escolar, tal i com assenyalava el Pacte contra la Segregació.

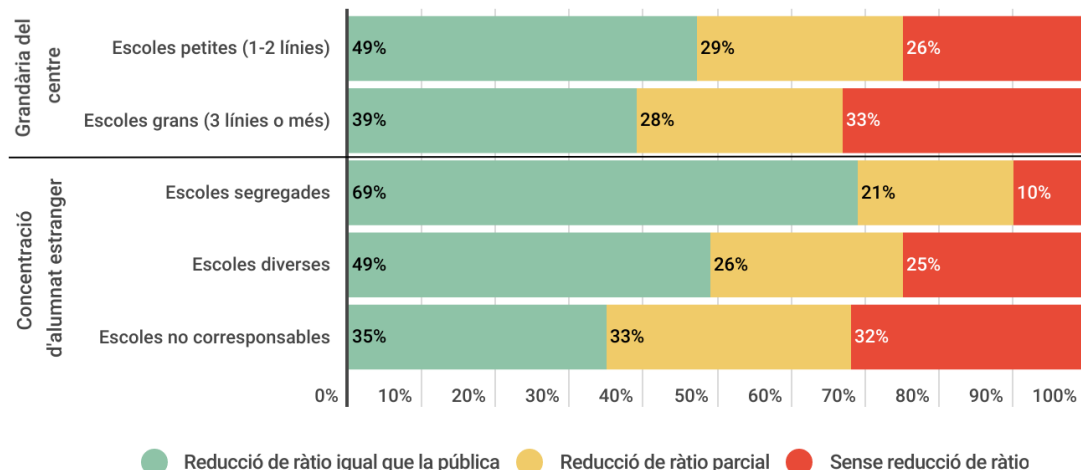
L'ajust de l'oferta es va aplicar com a mandat a l'escola pública, però les contradiccions de la normativa sobre concerts van permetre que l'escola concertada pogués triar voluntàriament si reduir o no el nombre de places ofertes a la preinscripció. **La participació de l'escola concertada en la reducció de la ràtio va ser fruit de decisions individuals i de negociacions particulars entre el Departament d'Educació, els ajuntaments i les escoles concertades.** El seu resultat va respondre a les sensibilitats, voluntats i opcions de sostenibilitat econòmica de cada centre educatiu. L'artesanía en les negociacions va generar una bretxa de corresponsabilitat dins de la mateixa xarxa concertada.

Com a resultat, i tot i la voluntarietat en l'aplicació de la mesura, el **73% dels centres concertats dels municipis de més de 10.000 habitants van fer alguna reducció de la ràtio a l'oferta inicial la passada preinscripció.** No obstant això, la baixada no ha estat igual que la que ha fet l'escola pública en la majoria dels casos. **Només el 44% dels centres finançats per fons públics de titularitat privada han sortit amb la mateixa ràtio que la resta de centres del seu municipi o zona educativa** (en cas d'aquells municipis grans que programen l'oferta de manera segmentada).

Respecte a la tipologia de centre concertat que ha aplicat la mesura amb més contundència, són les escoles petites, d'una o dues línies, les que van estar més predisposades a reduir la ràtio tant com l'escola pública (un 49% dels casos), mentre que entre les escoles més grans, de tres o més línies, la taxa de centres amb una reducció igual que la pública va ser només del 39%. Veiem també que el 69% de les escoles concertades amb altes taxes d'alumnat estranger van reduir la ràtio per grup a 20, igual que la pública. En canvi, només el 35% dels centres no corresponsables ho va fer; aquells amb un menor volum d'alumnat estranger són també els que menys esforç han fet per ajustar les ràtios.

Figura 2. Taxa d'escoles que van adoptar la mesura de reducció de la ràtio en funció de la seva grandària i de la seva composició social en relació amb el seu entorn².

Reducció de ràtio a P3 a les escoles concertades segons tamany del centre i de la concentració d'alumnat estranger. Preinscripció curs 2022-2023.



Download data

Nota: Una escola no corresponsable és aquella amb menys de la meitat de l'alumnat estranger que li correspondria per tenir una composició equilibrada respecte al seu entorn, una escola diversa és aquella que té una concentració d'alumnat estranger propera a la mitjana del seu entorn, i una escola segregada és aquella que té una concentració alta d'alumnat estranger respecte a la mitjana del seu entorn (un 50% més del que el correspondria per estar equilibrat socialment).

Font: Departament d'Educació

DESEGREGACIÓ

L'aplicació parcial de la reducció de ràtio va comportar, en definitiva, un major exercici de corresponsabilitat per part de l'escola pública i de les escoles concertades més complexes, que van adoptar la mesura amb un major abast. En cas de mantenir-se aquesta dualitat en el futur, **l'escola pública no podrà assumir tot el pes de les mesures de reducció de l'oferta, que seran ineludibles els cursos vinents a causa de la davallada demogràfica, sense veure's empobrida.** Per altra banda, Catalunya no podrà tampoc assumir les conseqüències de no ajustar l'oferta i sense incrementar la segregació que això comporta.

2. El nombre de places vacants a l'escola concertada duplica el dels centres públics: la passada preinscripció 2022/2023, el 17% dels llocs escolars concertats van quedar buits.

El nombre de grups i places concertades a Catalunya excedeix amb escreix la seva demanda social. **La preinscripció 2022/2023, 3011 places concertades van quedar vacants a P3, un 17% de les places ofertes inicialment als municipis de més de 10.000 habitants.** Aquest excés d'oferta es deu a la resistència d'una part de la xarxa concertada a reduir les ràtios a la preinscripció, tal com havia demanat el Departament d'Educació, i al manteniment de grups en actiu que no capten demanda i no responen a necessitats d'escolarització.

² Una escola no corresponsable és aquella amb menys de la meitat de l'alumnat estranger que li correspondria per tenir una composició equilibrada respecte al seu entorn, una escola diversa és aquella que té una concentració d'alumnat estranger propera a la mitjana del seu entorn, i una escola segregada és aquella que té una concentració alta d'alumnat estranger respecte a la mitjana del seu entorn (un 50% més del que el correspondria per estar equilibrat socialment).

La mesura de reducció de les ràtios impulsada pel Departament va aconseguir reduir la sobreoferta de places escolar a Catalunya respecte a anys anteriors. Així, Catalunya va passar de tenir un 15% de places vacants fins a un 10%, una reducció important però que encara no aconsegueix ajustar l'oferta a la demanda. La reducció, però, no ha corregit la distància entre titularitats, i la xarxa concertada continua acumulant el doble de vacants que els centres públics.

Taula 1. Evolució de la taxa de vacants respecte a places oferta a P3 a l'oferta inicial en funció de la titularitat als municipis de més de 10.000 habitants.

	Vacants 2021/2022	Vacants 2022/2023
Sector públic	11%	8%
Sector concertat	21%	17%
Total	15%	10%

Font: Departament d'Educació

L'excés de places a l'escola concertada comporta riscos per la segregació escolar, ja que desincentiva l'escolarització de proximitat, multiplica els marges de tria per les famílies més capitalitzades que tenen mitjans per desplaçar-se i possibilitat que les places vacants es concentrin als centres més complexos.

3. La reserva de places per alumnat amb necessitats educatives ha estat menys efectiva a la xarxa concertada: 1 de cada 4 places per alumnat vulnerable va quedar vacant al sector concertat

El Departament d'Educació va posar en marxa la passada preinscripció 2023/2024 una de les mesures més rellevants previstes en el Pacte contra la Segregació escolar: **la detecció prèvia a l'escolarització d'alumnat amb necessitats educatives als nivells inicials**. Aquesta detecció primerenca, fins ara anecdòtica a Catalunya, va permetre fer un ús més eficient de la reserva de places per a alumnat vulnerable.

Per norma, els centres educatius han de reservar com a mínim dues places per alumnat en situació desfavorida socioeconòmicament (NESE B), una reserva que es pot ampliar en cas que el volum d'alumnat detectat prèviament així ho exigeixi. Actualment, la taxa d'alumnat en risc de pobresa a Catalunya se situa en el 31,8% de l'alumnat, el que comportaria una reserva mitjana per grup de 6 places NESE B en un escenari de plena detecció. Amb els esforços de detecció i tenint en compte nous criteris de vulnerabilitat, la passada preinscripció es va arribar a una taxa mitjana de detecció del 17% de l'alumnat a P3, un salt significatiu respecte cursos precedents, però encara insuficient per registrar administrativament la complexitat real de Catalunya.

Malgrat el creixement de la detecció fruit dels esforços del món municipal, l'ocupació de les places per alumnat amb necessitats educatives per raó socioeconòmica ha estat desigual entre xarxes de titularitat. Aquest fet ha comportat que el 25% de les places reservades per l'alumnat NESE quedés vacant als centres concertats, una taxa que es redueix al 7% a la xarxa pública.

Com a conseqüència, la mesura de detecció no va permetre una distribució equilibrada d'alumnat NESE entre les dues xarxes de titularitat. Els centres públics van assumir la majoria de l'alumnat detectat com a NESE, un 21% de les seves assignacions a P3, mentre que els centres concertats van començar el curs només un 10% d'alumnat vulnerable socioeconòmicament.

Part d'aquesta diferència en l'ocupació de places NESE s'explica per un excés de places NESE respecte al nombre d'infants detectats i a l'acumulació de les vacants a la xarxa concertada. Així mateix, la diferència entre xarxes constata el major grau de complexitat dels centres públics:

una part important d'ells va haver d'escolaritzar més alumnat vulnerable degut a les peticions de plaça de germans ja matriculats a l'escola. També cal considerar que els centres concertats van ofertar de partida una proporció més baixa de places NESE que els centres públics. L'oposició de molts d'ells a aplicar la reducció de ràtio, combinada en la majoria de casos amb una reserva idèntica en número de places NESE a la pública i a la concertada va provocar un desequilibri en la proporció de places ordinàries/NESE en funció de la titularitat.

Per altra banda, la sobreoferta de places general a P3 va contribuir també en els desequilibris en l'ocupació de places, generant situacions d'ocupació plena de les places ordinàries a molts centres concertats i de gran volum de vacants de places ordinàries a centres públics complexos.

4. El 71% dels centres concertats reben menys matrícula viva que la mitjana dels seus municipis, una tendència d'assignació des de l'administració que fa créixer la desigualtat entre centres educatius

La majoria de centres concertats als municipis de més de 10.000 habitants, en concret el 71% d'ells, va rebre menys alumnat de matrícula viva al llarg del curs que la mitjana de centres del seu entorn durant el curs 2020/2021.

Les polítiques d'assignació d'alumnat al llarg del curs són un factor clau a l'hora de fer front als desequilibris entre els centres educatius. L'alumnat que demana plaça escolar fora del període de preinscripció (matrícula viva) és sovint més vulnerable, ja que aquesta incorporació tardana respon, recurrentment, a una expulsió econòmica dels seus municipis d'origen o a la condició de nouvingut. A més, la incorporació de nou alumnat al llarg de curs és un factor que pot dificultar la gestió de l'aula i que exigeix un treball d'acolliment per part del centre educatiu. És per això que s'ha de prioritzar la seva assignació en aquells centres amb baixa complexitat.

L'evitació d'assignar alumnat de matrícula viva als centres contribueix a incrementar la bretxa de composició entre xarxes de titularitat i desafia els principis del Pacte contra la Segregació escolar. **La baixa assignació de matrícula viva als centres concertats respon a la manca de criteris clars sobre la distribució d'aquest alumnat des de les comissions de garanties.**

5. El sector concertat escolaritza la meitat d'alumnat estranger (11%) que l'escola pública (20%). El defecte de matrícula d'alumnat estranger és comú a tots els municipis de més de 10.000 habitants amb centres concertats.

Els centres públics i concertats tenen els mateixos deures respecte a l'escolarització equilibrada de l'alumnat, però no hi ha les garanties normatives i administratives per fer efectiu aquest mandat. Les dades de composició dels centres finançats amb fons públics del curs 2020/2021 indiquen que hi ha diferències notables pel que fa a l'escolarització d'alumnat estranger entre xarxes de titularitat.

L'alumnat estranger representa un 20% de les matrícules totals total a l'escola pública, mentre que a la xarxa concertada aquest percentatge es redueix fins a un 11%. Més enllà de l'anàlisi global, **aquesta diferència de composició entre xarxes es dona a tots els municipis de més de 10.000 habitants amb centres concertats, on l'escola concertada té de mitjana una taxa més baixa d'alumnat d'origen estranger que els centres públics.**

Taula 2. Nombre i volum d'alumnat sense nacionalitat espanyola a Catalunya en funció de l'etapa i la titularitat del centre.

Alumnat sense nacionalitat espanyola (curs 2020/2021)								
	Infantil	% INF	Primària	% PRI	Secundària	% ESO	Total	% TOTAL
Públic	30028	22%	68695	22%	33621	15%	132344	20%
Concertat	7993	14%	15887	11%	10123	9%	34003	11%

Font: Departament d'Educació.

La bretxa de composició social entre titularitats és multicausal, però s'explica principalment per l'absència d'una normativa clara que obligui la corresponsabilitat de la xarxa concertada i la voluntarietat a l'hora de participar en determinades mesures de reequilibri de la composició social.

6. La xarxa concertada és desigual internament pel que fa a composició i corresponsabilitat, fruit de la desregulació normativa i la manca de seguiment sobre el compliment de les responsabilitats

Més enllà dels impactes sobre la distribució equilibrada de l'alumnat entre xarxes de titularitat, la discrepància normativa comporta una bretxa significativa entre els centres concertats pel que fa a la composició. **El 53% dels centres concertats tenen una composició diversa en relació amb el seu territori i el 47% restant escolaritza menys alumnat estranger del que el correspon.**

El grau de corresponsabilitat de les escoles la xarxa concertada respon a circumstàncies particulars de cada centre educatiu, que adopta les mesures d'escolarització equilibrada en funció de les seves capacitats econòmiques, la seva sensibilitat cap a l'alumnat vulnerable, els seus incentius, polítiques particulars al territori i negociacions amb els ajuntaments i Serveis Territorials. És a dir, la desregulació del sector deixa un ampli marge per casuístiques.

Dins de cadascun dels grans titulars de la concertada (fundacions, congregacions...) hi ha centres amb diferents graus de corresponsabilitat i adopció de mesures. Aquestes diferències es produeixen també a nivell territorial, on els centres concertats diversos socialment, conviuen amb escoles sense gairebé alumnat estranger.

7. El Departament d'Educació ha augmentat el finançament a l'escola concertada per l'escolarització de l'alumnat NESE en 12 milions d'euros per l'any 2023, però sense lligar-ho amb mesures d'equilibri social, com la regulació de les quotes o l'ajust de l'oferta

Els pressupostos d'Educació contemplen un increment de 12 milions d'euros per cobrir les despeses vinculades a les activitats complementàries per l'alumnat vulnerable, el doble que la partida prevista pel curs 21/22, i així promoure una distribució equilibrada de l'alumnat.

Les dotacions i l'augment dels recursos, en l'escenari actual d'infrafinançament públic de tots els centres del servei educatiu, són necessàries per garantir l'accés a tots els serveis educatius dels infants i joves amb necessitats educatives per raó socioeconòmiques. **Aquest increment, però, només té sentit si els recursos serveixen de manera efectiva per eliminar les barreres d'accés i combatre les desigualtats entre centres.** Sense avançar cap a canvis estructurals en el model de finançament, preveure mecanismes de control sobre els efectes d'aquestes dotacions sobre la segregació i garantir que es compleix de manera efectiva l'accés a les activitats i la permanència al llarg dels anys de l'alumnat, les subvencions no seran eficaces.

L'augment de la partida destinada a la cobertura d'activitats complementàries als centres concertats respon a un increment de la detecció d'alumnat amb necessitats educatives, una bona notícia donades les baixes taxes de detecció fins al moment. L'increment de l'alumnat detectat com a NESE és fruit de la creació de les unitats de detecció previstes pel decret 11/2021 i de l'emissió de nous criteris d'identificació, com ser beneficiari d'ajuts econòmics o estar atès pels Serveis Socials. El reconeixement més ampli de la vulnerabilitat i la promesa del Departament d'Educació d'augmentar la dotació per alumne fins a 988 euros a P3 i 1r d'ESO va requerir un increment del pressupost destinat a cobrir les despeses vinculades les activitats complementàries.

Aquest augment correspon als càlculs que va emetre el Síndic de Greuges sobre el cost de la plaça escolar i el dèficit de finançament pels centres concertats. **Són, per tant, necessaris per evitar situacions d'exclusió i infrafinançament, però només compliran el seu objectiu de reducció de les desigualtats si van lligats a uns compromisos fermes de corresponsabilitat i equiparació amb la xarxa pública.**

Així mateix, la **dotació tardana del finançament al centre (prevista pels mesos vinents), va generar dificultats pels centres educatius concertats més corresponsables**, que no van poder disposar de les dotacions des de l'inici de curs, amb els riscos d'exclusió de la vida escolar que comporta pels infants detectats com a NESE B.

Taula 3. Evolució del pressupost per finançament addicional als centres concertats amb concentració d'alumnat amb necessitats educatives per raó socioeconòmica.

Finançament anual per centres concertats amb alumnat amb necessitats educatives per raó socioeconòmiques als centres concertats						
	17-18	18-19	19-20	20-21	21-22	22-23
Pressupost	6.600.000,00	6.600.000,00	6.599.992,50	8.144.291	12.005.000,00	24.803.610
Dotació al centre educatiu per alumne NESE B	600 euros	600 euros	492,5 euros	527,48 euros	700 euros	Resta de nivells: 700 euros
						P3 i 1r ESO: 988 euros

El Departament d'Educació té el deure de garantir l'accés universal i la participació de tot l'alumnat en les activitats i serveis dels centres educatius, però també d'establir de quanties màximes de les activitats complementàries, tal com indiquen la Llei d'Educació i el decret d'admissió, tot i que encara aquestes mesures no s'han desplegat. Així mateix, les famílies han de tenir informació pública sobre l'oferta d'activitats complementàries, d'activitats extraescolars i de serveis escolars i els preus corresponents, però no existeix encara un registre públic sobre quotes. Sense la implementació d'aquests mecanismes vitals no serà possible garantir la gratuïtat de l'educació i l'accés universal de l'alumnat a totes les activitats educatives, i persistiran les desigualtats entre els centres.

Els augments pressupostaris no s'han acompanyat, per tant, de moltes de les regulacions i pràctiques administratives concretes per garantir el compliment de les obligacions previstes en la Llei d'Educació. El Síndic de Greuges, en el seu informe sobre el cost de la plaça escolar (2020), va denunciar que **l'augment de finançament, tot i que necessari, ha de distribuir-se en funció de la complexitat dels centres concertats i que ha d'anar acompanyat de mesures per garantir l'equilibri.**

8. Cal que el Departament d'Educació actualitzi urgentment el marc regulador del sector concertat i els mecanismes de control administratiu per garantir la seva corresponsabilitat

El servei educatiu de Catalunya no podrà garantir la igualtat d'oportunitats educatives fins que tots els centres escolaritzin un perfil d'alumnat semblant al del seu entorn. Les escoles catalanes presenten forts desequilibris de composició, especialment entre sectors de titularitat, perquè no hi hagi un marc normatiu i unes pràctiques administratives que garanteixin l'accés i participació en igualtat de condicions de tots els infants i joves. La desregulació de la xarxa concertada contribueix a consolidar una xarxa d'escoles dualitzada pel que fa a la composició social i, també, una bretxa de corresponsabilitat dins de la xarxa concertada.

Aquesta realitat dualitzada entre els sectors de titularitat no és inamovible i hi ha una part dels centres concertats predisposats a equiparar les seves realitats socials dels centres públics. Les dades de composició i d'adopció de mesures desegregadores dins de la xarxa concertada indiquen que ja hi ha centres concertats que porten anys escolaritzant alumnat divers socialment. Cal aprovar un marc legal i d'altres mecanismes administratius que garanteixin que totes les escoles concertades presten servei públic i que aquelles que estan en una situació més vulnerable es protegeixen adequadament.

Per fer front a les necessitats d'escolarització, és necessari un augment del finançament de tots els centres finançats amb fons públics, però cal també que aquest increment pressupostari vagi acompanyat de regulacions clares sobre corresponsabilitat i mecanismes de control del compliment dels seus deures. Sense aquestes garanties, la millora del finançament no comportarà necessàriament una millora en les condicions d'escolarització equilibrada ni més oportunitats educatives per l'alumnat vulnerable.

Per això, és imprescindible que el Departament d'Educació reactivi la tramitació del decret de concerts, l'aprovi urgentment, millori el sistema de finançament també per a aquest sector i l'acompanyi d'altres regulacions i pràctiques administratives que permetin garantir l'equilibri social entre escoles. Si la norma no es tramita aviat, en la propera preinscripció no es podrà programar l'oferta educativa de manera ajustada i repartida entre tots els centres i es multiplicaran els desequilibris.

- a. **Cal que el Departament d'Educació aprovi un nou decret de concerts per garantir la programació integrada i sota els mateixos criteris de l'oferta educativa de tots els centres finançats amb fons públics. No fer-ho comportarà que l'ajust del nombre de places necessari per evitar la segregació escolar s'apliqui només a la xarxa pública, que s'afeblirà**

La sobreoferta educativa comporta un greu risc per a la segregació escolar. L'excés de places que impedeix l'escolarització de proximitat i afavoreix la concentració de les vacants als centres més complexos. El Departament d'Educació ha de posar en marxa urgentment totes les mesures per posar-hi fre, implicant també als centres concertats com a part del servei educatiu de Catalunya.

Cal que el Departament d'Educació es doti dels mecanismes legals suficients per programar l'oferta educativa de manera integrada i amb les mateixes garanties entre les xarxes pública i concertada per la sobreoferta, afavorir l'escolarització de proximitat, garantir l'accés de tot l'alumnat i evitar la segregació escolar.

Sota aquests principis, ha de modificar el decret de concerts actual perquè l'administració tingui poder de decisió sobre el nombre de places i grups públics i concertats prèviament a l'oferta inicial. Actualment, el Departament d'Educació no pot determinar una reducció del nombre de

places a la xarxa concertada a la preinscripció, i són els propis centres concertats els que decideixen si aplicar o no alguna reducció en el nombre de places. Aquesta voluntarietat a l'hora d'adoptar les mesures de programació integrada en tots els aspectes impedeixen programar una oferta per donar resposta a les necessitats d'escolarització sobre principis d'equilibri. Així mateix, el fet de no poder eliminar places concertades a l'oferta inicial genera una tendència de buidatge dels centres que tenen una demanda més feble, dificultant les seves possibilitats d'atreure demanda i heterogeneïtzar la seva composició social.

L'actualització de la normativa de concerts ha de recollir també els requisits concrets que han de complir els centres concertats per participar programació de l'oferta, com el deure de donar publicitat sobre les despeses associades a l'escolarització i la provisió de mesures d'accés als centres educatius en cas que el centre es trobés allunyat del nucli urbà.

- b. Cal que del Departament d'Educació reguli el funcionament i estableixi criteris de decisió de les Taules de Planificació Locals perquè garanteixin prou oferta pública, evitin la sobreoferta educativa i prioritzin la programació de places escolars a centres educatius diversos socialment, donat el context actual de sobreoferta educativa**

El Departament d'Educació ha d'emetre instruccions per clarificar els criteris de programació de l'oferta a les zones educatives, vetllant per l'escolarització de proximitat i evitant la segregació escolar. La determinació, en contextos com l'actual de davallada de la demanda de places, ha de respondre a la provisió suficient d'oferta pública a cada territori, la supressió de línies que no satisfan les necessitats educatives de l'entorn i generen sobreoferta, i la reducció de les ràtios per garantir bones condicions de gestió de l'aula i la possibilitat de matricular alumnat al llarg del curs de manera equilibrada. Per altra banda, en cas d'excés d'oferta, s'ha de regular la prioritat de mantenir aquells grups amb una composició equilibrada que no generin segregació escolar. En aquest cas, l'eliminació de grups no ha de respondre principalment al criteri de demanda social, sinó d'impacte sobre la distribució equilibrada de l'alumnat.

Per altra banda, cal que el Departament d'Educació emeti instruccions perquè els Serveis Territorials programin de manera asimètrica la reserva de places per alumnat amb necessitats educatives, que ha d'estar també ajustada al nombre d'alumnes detectats per evitar situacions de concentració d'alumnat vulnerable en determinats centres i acumulació de vacants en altres. Així, els centres amb menys complexitat han de reservar una proporció superior de places per alumnat vulnerable i viceversa per afavorir una distribució equilibrada des dels nivells inicials d'escolarització.

- c. Cal que el Departament d'Educació actualitzi els criteris de renovació dels concerts educatius sota els principis de corresponsabilitat i satisfacció de les necessitats educatives del seu territori**

El Departament d'Educació ha d'establir els mecanismes legals i administratius per garantir que tots els centres educatius presten servei públic i no generen segregació escolar. En aquest sentit, el moment de la renovació dels concerts educatius ha de suposar un espai de reflexió sobre el rol de cada centre en la xarxa escolar local. L'administració educativa ha de proveir-se, mitjançant el decret de concerts i el seu desplegament administratiu, d'uns criteris per valorar l'adequació dels centres concertats a les necessitats d'escolarització tal com preveu la Llei d'Educació.

Cal que la regulació dels requisits per a l'autorització i renovació de concerts estableixi criteris mínims de corresponsabilització establint com a requisit que el centre educatiu escolaritzi alumnat amb una composició social similar a la de la zona educativa on es troba ubicat. Així mateix, renovació dels concerts ha de respondre a les necessitats d'escolarització locals i promoure l'escolarització de proximitat. Així, ha d'establir com a requisit per la renovació del

concert l'obligatorietat d'escolaritzar una taxa d'elevada d'alumnat resident al barri o municipi. Aquesta condició hauria d'evitar situacions de buidatge d'alumnat de determinades zones o municipis a causa de l'excés de places en centres perifèrics.

- d. El Departament d'Educació ha de disposar d'un sistema clar per mesurar el compliment de les responsabilitats del concert educatiu, tant en corresponsabilitat com en participació efectiva de l'alumnat, i un sistema d'alarmes i circuits en cas d'incompliments**

Més enllà de la reformulació del decret de concerts, cal que el Departament d'Educació implementi pràctiques administratives concretes per garantir el compliment d'alguns punts ja presents en la normativa vigent de concerts. En aquest sentit, el Departament d'Educació ha de definir les tasques de la Inspecció respecte al compliment dels deures vinculats al concert educatiu. Cal que emeti un protocol que articuli el seguiment de la participació en les activitats educatives de l'alumnat NESE, amb indicadors concrets de compliment, i un circuit per intervenir en cas de detectar aquestes situacions d'exclusió.

Així mateix, ha d'assegurar que el decret de concerts delimita què es considera una infracció, uns indicadors clars per valorar la seva gravetat i uns circuits per valorar el manteniment del concert en aquests casos greus.

- e. Els ajuntaments han de garantir tota la informació a les famílies vulnerables en relació amb els centres educatius i disposar d'una figura referent per acompanyar les famílies amb necessitats educatives**

Cal que els ajuntaments disposin d'una figura referent per informar les famílies vulnerables sobre les característiques del centre educatiu al qual se'ls ha assignat, especialment durant la matrícula viva, i que aquesta figura pugui fer d'enllaç entre l'escola i la família, informi de les necessitats concretes de l'alumnat al centre, i expliqui proactivament a la família els seus drets.

- f. El Departament d'Educació ha de blindar el principi de gratuïtat de l'educació i establir un sistema de finançament dels centres educatius en funció del grau de corresponsabilitat per garantir l'equivalència**

La LOMLOE dicta que els centres educatius ha de garantir la gratuïtat i no discriminació: "En cap cas no podran els centres públics o privats concertats percebre quantitats de les famílies per rebre els ensenyaments de caràcter gratuït, imposar a les famílies l'obligació de fer aportacions a fundacions o associacions ni establir serveis obligatoris, associats als ensenyaments, que requereixin aportació econòmica per part de les famílies dels alumnes".

L'administració educativa ha de garantir de manera efectiva el principi de gratuïtat de l'educació a tots els centres finançats amb fons públics. Per aconseguir-lo, Catalunya ha d'avançar cap a l'eliminació del cobrament de quotes per a activitats complementàries o aportacions a fundacions, que tot i ser en principi voluntàries, poden funcionar com a quotes d'escolarització obligatòries. Aquests cobraments suposen una barrera d'accés important pels alumnes més vulnerables i generen segregació escolar.

Aquesta eliminació progressiva de les quotes ha de combinar-se necessàriament amb una millora del finançament del conjunt del sistema educatiu, però no de manera lineal. L'increment del pressupost sense una reformulació dels criteris de finançament no contribuirà a reduir les desigualtats educatives. Cal que el servei educatiu català es doti d'un sistema de finançament per fórmula que garanteixi una provisió asimètrica dels recursos disponibles en funció de la complexitat i les necessitats dels centres. Aquest sistema de finançament ha de tenir en compte la composició social dels centres i les característiques socioeconòmiques del seu entorn, per garantir la cobertura de totes les necessitats de l'alumnat i la gratuïtat real de l'educació. La

modificació del sistema de finançament actual, especialment lineal en el cas dels centres concertats, ha d'ajudar a millorar l'equivalència entre els centres educatius i, també, suposar un incentiu per la coresponsabilitat en l'escolarització d'alumnat vulnerable socioeconòmicament.

Per altra banda, el Departament d'Educació ha d'establir una regulació clara sobre el copagament de les famílies que instal·li un principi de transparència i publicitat, i determini quins són els conceptes pels quals els centres educatius poden rebre finançament de les famílies. L'administració ha de crear un sistema centralitzat de pagaments per poder fer-ne un control i un seguiment fins que s'arribi a l'eliminació de les aportacions familiar. Per altra banda, ha de garantir que el preu de la plaça escolar de tots els centres finançats amb fons públics s'ajusta al seu cost teòric, determinant un màxim en el pagament per cada concepte, de manera que es garanteixi l'equivalència entre projectes educatius.

- g. Fins que no s'implementin canvis estructurals en el sistema de finançament, cal que el Departament d'Educació proporcioni el finançament per alumnat NESE a l'inici de curs per evitar situacions d'exclusió, articuli circuits per fer seguiment de l'efectivitat de la mesura, i la faci extensiva a la resta de nivells, més enllà de P3 i 1r d'ESO**

El Departament d'Educació ha de modificar el calendari de sol·licitud i resolució de concessions de finançament per alumnat vulnerable socioeconòmicament per garantir que els centres disposen de la quantia des de l'inici de curs. En cas contrari, s'afavoriran situacions de tensionament econòmic dels centres educatius, creixerà el risc d'una participació parcial de l'alumnat vulnerable a les activitats educatives i es desincentivarà la coresponsabilitat d'una part de la xarxa concertada.

Així mateix, cal que el Departament articuli des de la Inspecció criteris i circuits per fer seguiment dels efectes d'aquests ajuts, de manera que es garanteixi que serveixen per assegurar la participació plena de l'alumnat en tots els serveis del centre educatiu.

Per últim, cal el Departament d'Educació faci extensiva aquesta dotació -ajustada a l'estimació del cost de la plaça escolar- a tots els nivells educatius dels centres concertats, i descarti l'aplicació progressiva, per així procurar les mateixes oportunitats educatives a tots els infants i joves que estiguin matriculats en un centre concertat.